TEM, lisäselvitys HE 19/2017 vp

Hei,

tässä on valiokunnan puheenjohtajan Tarja Filatovin 17.3. pyytämiä ja muitakin kokouksessa esitettyjä kysymyksiä koskevia lisätietoja hallituksen esitykseen 19/2017:

1) Mikä on yhden muuntokoulutuksen keskimääräinen hinta? Kuinka suuri potti on 51-momentilta varattu esityksen mukaiseen käyttöön?

Kunkin koulutuksen hinta määräytyy tarjouskilpailun perusteella, joten yksittäisten koulutusohjelmien hinnat voivat vaihdella. Samasta syystä ei voida etukäteen määritellä jotain tiettyä rahasummaa, joka kohdennetaan ko. koulutuksiin. Yksittäisiä koulutuksia voi tulla kaikkien 15 ELY:n alueelle. ELY:ille on jaettu vuoden alussa työvoimapalveluihin kohdennetun momentin 32.30.51 määrärahat. Ko. määräraha on ns. joustavaa rahaa, eli sillä voidaan toteuttaa kaikkia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisia työvoimapalveluja kunkin ELY-alueen harkitseman tarpeen mukaisesti. Etukäteen ei siis ole korvamerkittyjä summia, joita kohdennettaisiin tiettyihin työvoimakoulutuksiin. Ainoastaan kotoutumiskoulutuksen hankintaan on talousarviossa kerrottu kohdennettava summa.

Tarjouksiin vaikuttaa myös se, kuinka paljon korkeakoulut arvioivat voivansa hyväksilukea aiempaa koulutusta. Korkeakoulujen valtion rahoitus perustuu nykyisin rahoitusmalleihin, jonka mukaan saavat valtion rahoituksen könttänä. Korkeakoulut itse päättävät miten se kohdennetaan eri toiminnoille ja aloille.

2) Minkä muiden ryhmien työvoimakoulutuksesta raha on pois? Joutuvatko vaikeimmin työllistyvät ryhmät kärsimään eli eivät saa tarvitsemaansa työvoimakoulutusta?

JTYPL:n mukaisiin palveluihin kohdennettu momentin 32.30.51 määräraha on eri tarkoituksiin joustavasti kohdennettavaa. Lisäksi määräraha on kaksivuotinen siirtomääräraha. Koko sen ajan kun ko. määräraha on ollut siirtomäärärahaa, on sitä aina siirtynyt useita miljoonia euroja käytettäväksi seuraavalle vuodelle. Näin ollen lainmuutosesityksessä tarkoitettujen koulutusten hankinta ei vähennä muita palveluita, eikä heikennä esim. pitkään työnhakijoina olleiden palveluita. Työvoimakoulutuksen aloittaa joka vuosi 40-50 000 henkilöä, joten esityksessä mainitun kokoinen aloituspaikkamäärä ei vaikuta kokonaisuuteen merkittävästi.

3) Kun koulutukset ovat räätälöityjä, koskeeko se myös normaaleja pääsykoemenettelyjä? Voivatko esimerkiksi työttömiksi jääneet sosiaalityöntekijät hakea rakennusalan korkeakoulututkintoa suorittamaan?

Koulutukset ovat avoimessa haussa työvoimakoulutuksina – eivät tavanomaisina korkea-asteen tutkintokoulutuksina. Koulutuksen hakijoiden tulee kuitenkin täyttää korkeakoulun yleiset pääsyvaatimukset ja koulutusohjelmakohtaiset erityisvaatimukset ja opiskelijaksi ottamisesta päättää korkeakoulu, vaikka työ- ja elinkeinotoimisto lopullisesti vahvistaa opiskelijavalinnan. Lakiesityksessä tarkoitetut koulutukset on tarkoitettu muuntokoulutustyyppisiksi ohjelmiksi henkilöille, joilla on entuudestaan soveltuva korkea-asteen koulutuspohja, ja aiempien opintojen tulee olla sellaisia, että niitä voidaan lukea hyväksi osana uusia opintoja. Käytännössä tämä tarkoittaa teknisten alojen taustaa, eikä kyse siis ole alanvaihtoon tähtäävästä koulutuksesta laajassa merkityksessä. Henkilöillä on jo entuudestaan joko opiskeluoikeus tai aiemmin suoritettu tutkinto korkea-asteella.

4) Esityksen suhde koulutukseen hakijoiden yhdenvertaiseen kohteluun?

Yliopistolain mukaan (vastaava amk-laissa) hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan vuoksi jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Tällöin yhdenmukaisia valintaperusteita on sovellettava samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin. Yliopistolaissa säädetään lisäksi, että yliopisto voi jonkin kieliryhmän

koulutustarpeen turvaamiseksi rajoitetusti poiketa yhdenmukaisista valintaperusteista. Hakijoiden jakaminen erillisiin ryhmiin koulutustaustan perusteella perustuu siihen, että samojen valintaperusteiden soveltaminen erilaisen koulutustaustan omaaviin hakijoihin ei ole mahdollista tai se ei olisi opiskelijavalinnan tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaista. Perustuslaillisesta yhdenvertaisuusperiaatteesta johtuen yhdenvertaisuutta on kuitenkin pyrittävä toteuttamaan valintaperusteissa ja muissa valintaan vaikuttavissa järjestelyissä myös eri hakijaryhmien välillä. Hakijoiden ryhmittelyyn perustuvat valintamenettelyt eivät vaativuudeltaan saa asettaa hakijoita eriarvoiseen asemaan ja valinnoissa hakijoita on verrattava yhtäläisin perustein. Yliopistolain perusteluiden (HE 7/2009) mukaan erilaiseen koulutustaustaan liittyviä ryhmiä voivat muodostaa muun muassa ylioppilastutkinnon suorittaneet, ammatillisen perustutkinnon suorittaneet, ulkomailla kouluopintonsa suorittaneet, korkeakoulututkinnon suorittaneet, avoimen yliopiston opintoja suorittaneet ja erilaisiin muuntokoulutuksiin hakeneet. Perusteluiden mukaan hakijoita ei voida tällaisten ryhmien sisällä jakaa edelleen ryhmiin.

5) Miksi järjestelmästä ei tehdä saman tien pysyvä? Eli miksi ei uuteen ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöön valmistella vastaavat pykälät?

Toisen asteen reformin myötä TEM:n hallinnonala ei voi enää työvoimakoulutuksena hankkia tutkintoon johtavia toisen eikä korkea-asteen koulutuksia 1.1.2018 jälkeen. Ammatillisen koulutuksen lailla ei voida säätää korkea-asteen koulutuksesta. OKM voinee tarvittaessa osaltaa täydentää vastausta, jos se jäi kokouksessa vajavaiseksi?

6) Miksi vasta nyt herätään kehittämään rakennusalan koulutusta ja vain pienestä kulmasta, kun kerran koko rakennusalan koulutuspolitiikka on vuosikausia laahannut jäljessä?

Työ- ja elinkeinohallinto on käytettävissä olevien resurssien puitteissa pyrkinyt järjestämään rakennusalan koulutusta. TEM:n hallinnonalalla ei kuitenkaan ole ollut voimassa olevan lain nojalla mahdollisuutta toteuttaa nyt suunnitellun kaltaisia koulutusohjelmia, jotka johtavat uuden korkea-asteen tutkinnon suorittamiseen. OKM voinee tarvittaessa osaltaa täydentää vastausta, jos se jäi kokouksessa vajavaiseksi?

7) Kun koulutukseen hakeutumiseen on aikaan vain runsaat puoli vuotta, miten aiotaan löytää koulutettavat? Miten voimaantulevasta laista tiedotetaan niin, että uusi järjestelmä on oikeasti löydettävissä?

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakasrekisterit ja asiakaskontaktit ovat varsin tehokas kanava tiedottaa ja etsiä soveltuvia hakijoita enemmän kuin tarpeeksi. Toimintamallit ovat varsin koeteltuja ja toimivia.Tärkeintä ei ole tiedottaa uudesta laista vaan nimenomaan tarjolla olevasta koulutusohjelmasta suoraan niille henkilöille, joille se soveltuisi parhaiten ja joilla on sellaista lähtötaso-osaamista, joita koulutukseen valinta ja työllistyminen edellyttää.

8) Mitä tapahtuu niille opiskelijoille, joilla on koulutus kesken vielä silloin, kun siirtymäaika päättyy tai 24 kk:n enimmäisaika päättyy?

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työvoimakoulutukseen osallistuneet voivat jatkaa opintojaan omaehtoisesti tuettuina.

t. Olli Sorainen
hn
TEM
050-3960162